

Mariborska Silfida. Ko balerine prevzamejo vodstvo.

www.paradaplesa.si, 23.11.2017 | Daliborka Podboj

Idilična iluzija bele baletne romantike

Catarina de Meneses kot Silfida (foto: Tiberiu Marta)

Romantični balet *Silfida / La Sylphide* je po šestih letih znova na abonmaju slovenske baletne hiše, in to na odru Velike dvorane SNG Maribor ter v izvedbi Baleta Maribor; premierna izvedba je stekla 10. novembra v koreografiji **Karin Elver** po **Augustu Bournonvillu** (1805–1879). Pred šestimi leti, 8. marca 2011, je bil ta danski romantični balet premierno uprizorjen v Operi Ljubljana v koreografiji danskega koreografa **Franka Andersena**, ob asistenci baletne mojstrice Bournonvillove plesne tehnike **Eve Kloborg** ter strokovnjakinje za koreografovo zgodovinsko dediščino **Dinne Bjørn**. Frank Andersen (1953), predstojnik viteškega reda Daneborg, je že leta 1977 s solisti Kraljevega danskega baleta, ki ga je tudi vodil, ustanovil Bournonvilovo skupino, s katero so obkrožili svetovne odre, ime velikega danskega koreografa pa ponesli v svet. Tako pač Danci spoštujejo svojo umetniško dediščino.

Mariborski balet v baletu *Silfida*.

Prva premierna uprizoritev baleta Silfida v slovenskem prostoru se je zgodila prav v Mariboru, in to decembra leta 1975, to bila je tudi prva izvedba tega baleta v takratnem jugoslovanskem prostoru, v koreografiji **Ika Otrina**, ki je pustvaril še karakterno vlogo čaravnice Magde. Silfido je takrat s svojim Škotom **Edijem Dežmanom** zaplesala **Olivera Ilić /Ljiljana Keča**, mlada balerina, ki je zaključila baletno šolanje v Novem Sadu, kmalu pa začela tudi svoje novo umetniško obdobje, povezano z Opero in baletom SNG Maribor. Letos je ob svoji visoki obletnici delovanja v mariborskem baletu, ki ga je tudi vodila, prejela strokovno nagrado Lydie Wisiakove 2017 za življenjsko delo, najvišje priznanje s področja produkcije baletnih umetnosti Slovenije, in to v okviru Svečanega baletnega koncertu 2017, uprizorjenega 17. novembra na Velikem odru SNG Maribor .

Asami Nikishima

Ljubljanska izvedba baleta Silfida je bila povezana tudi s strokovno nagrado DBUS, Lydie Wisiakove 2011, prejemnica pa balerina **Urša Vidmar** za izvirno izvedbo vloge gospodične Effi, s katero se je vpisala v anale danske baletne dediščine, in to s svojim izjemnim doprinosom k izvedbi te vloge, kar je zapisano v knjigi, kjer Danci beležijo izjemne uprizoritve Bournovillovih del.

... Yuya Omaki ...

Posebnost baleta Silfida je romantični Bournonvillov baletni slog, ki se dogaja ob vzponu meščanske družbe na začetku industrializacije 19. stoletja, ko so gledališki odri zaživel v iluziji plinskih svetilk, baletne korake pa krasili še drobni folklorni elementi. To je čas, ko balerine prevzamejo vodstvo v baletnih delih, njihove drže so očarljivo ženstvene ob nagibih ter obratih torza, roke tudi bolj naravne in zgovornih gest, ko še ni bilo visokih poskokov ali kakšnih drugih atraktivnih izvedb. Koreograf Bournonvill je v svojem baletu Silfida združil, tudi posebej poudaril, filigranski slog drobnih plesnih oblik, značilnih za 17. in 18. stoletje, ko je gozdno vilo Silfido, žensko mitološko obličje meglic in vetra, postavil skupaj z njenimi lebdečimi prijateljicami na vrhove baletnih špic, meščansko škotsko družbo pa izpostavil v barvah njihove folklore, tudi ženskim in moškim vlogam dal enak pomen, kar se jasno zaokroži že v sami zgodbi, ko se na koncu kaznuje mladega ženina, boječega, neodločnega, tudi neodgovornega sanjača, tudi drzno žensko iluzijo, ki zavaja ne glede na to, s katere strani (videnga ali nevidnega) obzorja prihaja.

... Ionut Dinita ...

Silfida v izvedbi ljubljanskega baleta leta 2011 se je verodostojno opirala na Bournonvillovo koreografsko romantiko, ko je **Tjaša Kmetec** očarljivo upodobila ženstveno mistiko prosojne Silfide in je **Lukas Zuschlag** karakterno barval nezrela stanja ter želje mladega ženina Rubena, **Tomaž Horvat** pa odigral čarovnico Magdo, ki je v tej zgodbi, usodni sodnik, tudi zamerljiva starka.

...

V koreografiji Karin Elver, tudi po Bournonvillu, pa mariborska izvedba baleta Silfida pridobi nekoliko drugačen odsev, pravljичno niansiran v slogu romantike belega baleta, sicer pravšnji za prihajajoče praznične dni. Glavno vlogo Silfide na premieri prefinjeno odpleše eterična **Catarina de Meneses** (v alternaciji **Asami Nakashima**), sanjavega Škota James Rubena pa simpatični sanjač **Yuya Omaki (Ionut Dinuta)**, tokrat ob nekoliko bolj umirjenih, vendar še vedno dovolj atraktivnih skokovitih višavah, vlogo Effi pa mladostno upodobi ter niansira **Tijuana Križman Hudernik (Branka Popovici)**. Posebej je treba izpostaviti karakterno vlogo čarovnice Marte, ki tokrat zaživi v sugestiji ter močeh izvedbe **Tanje Baronik (Klavdija Stanišič)**.

... Yuya Omaki in Tanja Baronik ...

Romantični balet Silfida je prijetno tekel v dobri izvedbi baletnih plesalcev Baleta SNG Maribor, ki so oživili meščanske vloge veselih Gurnovih prijateljev, mladostno razigranih Effinih prijateljic, tudi ob skrbni Effini mami, pa Punčki, Škotinjah in Škotih ter Čarovnicah, ob dveh Služkinjah in dveh Glasbenikih ter Otrcih. Idilična iluzija bele baletne romantike je krasila gozdno drugo dejanje v fantaziji belih poslikav ter izvedbi petnajstih mariborskih baletnih silfid.

...

Med meščanskimi vlogami ter v zboru belih silfid se spodbudno sledi obetavnim mladim plesalcem zadnjih letnikov Konservatorija za glasbo in balet Maribor; **Janu Trniniču, Neji Hrastar, Lari Maher, Assiji Sultanovi in Nini Bačani.**

...

Včasih se je za klasične baletne ansamble, ki so se našli še na sceni plesne moderne ali sodobnosti, reklo, da so dvoživke, danes je to že prestižna nota vsakega ansambla, ki želi biti v svetovnem trendu, kar je tudi značilno za mariborski balet pod umetniškim vodstvom direktorja ter koreografa **Edwarda Cluga**; ko baletni ansambel Baleta SNG Maribor svoj umetniški credo širi na plesna ter baletna področja tako minulih kot sedanjih dni, slogovno pa ga je zaokrožil ob premieri romantičnega baleta *Silfida*.

...

Izvirni libreto baleta po noveli francoskega literata **Charlesa Nodierja** (1780–1839), *Trilby* ali škrot iz Argylla, je poustvaril **Adolphe Nourrit**, sicer operni pevec, dogajanje pa postavil na Škotsko. Balet je doživel svetovno premiero 12. marca 1832 v Parizu na glasbo francoskega skladatelja **Jeana Schneitzhoefferja**, dve leti pozneje si je predstavo ogledal tudi danski koreograf Bournonville, se navdušil in odločil, da ga postavi s svojim plesnim ansamblom v Kopenhavnu. Zaradi visoke postavke glasbenih avtorskih pravic se je dokončno odločil za mladega norveškega skladatelja **Hermana Severina Løvenskiolda**. Simfonični orkester SNG Maribor je prijetno glasbeno liriko skladatelja Hermana Severina Løvenskiolda odigral pod taktirko **Simona Robinsona**. Za scenografijo in kostumografijo je za ljubljansko premiero leta 2011 poskrbel **Mikael Melby**, SNG Opera in balet Ljubljana pa isto posodila še za scenske izvedbe mariborske *Silfide*.

... (foto: Tiberiu Marta)

Premiera Bournonvillove postavitve baleta *La Sylphide* na glasbo Hermana Severina Løvenskiolda je stekla 28. 11. 1836, kar pomeni, da se z mariborsko baletno premiero baleta *Silfida* obhaja tudi 180 let tega danskega baleta, ki je nastal 80 let pred ustanovitvijo prvega slovenskega baleta v SNG Opera Ljubljana, ko se v letu 2018 slavi tudi 100 let slovenskega baletnega gledališča, ki se je ob dramskem in opernem začelo jeseni, tik pred uradnim zaključkom prve svetovne vojne, in to na začetku nove gledališke sezone 1918/19.